

Rapport

Een onderzoek naar een klacht over het Openbaar Ministerie.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het Openbaar Ministerie gegrond.

Datum: 27 januari 2016

Rapport: 2016/007

AANLEIDING

Verzoeker werd verdacht van oplichting en werd daarom in mei 2012 aangehouden. Tegelijkertijd werd strafvorderlijk beslag gelegd op voorwerpen in de woning van verzoeker (artikel 94 Wetboek van Strafvordering, zie Achtergrond). Het ging hierbij onder andere om een stofzuiger, wekker, blender en twee horloges. De officier van justitie bepaalde dat op de twee horloges conservatoir beslag werd gelegd (artikel 94a WvSv, zie Achtergrond). Verzoeker diende een klaagschrift in tegen het beslag (artikel 552a WvSv, zie Achtergrond). Vervolgens heeft verzoeker het klaagschrift ingetrokken, omdat volgens hem door het Openbaar Ministerie (OM) was meegedeeld dat er geen bezwaar bestond tegen teruggave van de in beslag genomen voorwerpen. Toen teruggave uitbleef, diende verzoeker opnieuw een klaagschrift bij de rechtbank in. De rechtbank heeft het klaagschrift gegrond verklaard en teruggave gelast van de in beslag genomen voorwerpen. Vervolgens heeft de dienst Domeinen Roerende Zaken (DRZ) verzoeker bericht dat de twee horloges waren verkocht en heeft DRZ verzoeker een schadeloosstelling aangeboden. Het OM heeft de zaak tegen verzoeker geseponneerd.

KLACHT

Verzoeker klaagt over de wijze waarop het Openbaar Ministerie te Amsterdam is omgegaan met zijn in beslag genomen horloges, waarbij verzoeker in het bijzonder erover klaagt dat deze niet tijdig aan hem zijn teruggegeven.

BEVINDINGEN

Standpunt verzoeker

Verzoeker vindt dat het OM ten onrechte een machtiging tot vervreemding heeft verstrekt op het moment dat een klaagschrift aanhangig was en er naar aanleiding van dat klaagschrift was meegedeeld dat de goederen zouden worden teruggegeven. Volgens verzoeker kan het OM onder deze omstandigheden geen beroep doen op artikel 117 WvSv, omdat de in het tweede lid van dat artikel genoemde omstandigheden zich niet voordeden (zie Achtergrond). Verzoeker vindt het onzorgvuldig dat ervoor is gekozen om de goederen te verwijderen in plaats van deze aan hem terug te geven. Verzoeker wijst erop dat de Aanwijzing Inbeslagneming de mogelijkheid biedt om goederen zonder economische waarde te verwijderen. Volgens hem is het onbegrijpelijk dat gebruiksvoorwerpen, die voor een burger wel degelijk een economische waarde vertegenwoordigen, zomaar worden weggedaan zonder dat de mogelijkheid tot teruggave wordt overwogen. Verzoeker stelt dat de strafzaak tegen hem op 17 juni 2013 is geseponneerd en de machtiging tot vervreemding op 5 juni 2013 is afgegeven. Verzoeker is van mening dat het OM de plicht heeft om de beslagene, en eventueel andere rechthebbenden, te

informereren over de machtiging tot vervreemding zodat zij de mogelijkheid van teruggave onder zekerheidstelling behouden. Verzoekers advocaat stelt dat hij ongeveer een week voordat het klaagschrift door de rechtbank zou worden behandeld, werd gebeld door een officier van justitie dat er geen bezwaar bestond tegen de teruggave en dat wat het OM betreft de zitting niet door hoefde te gaan. Vervolgens heeft de advocaat het klaagschrift ingetrokken. Toen teruggave uitbleef, heeft de advocaat opnieuw een klaagschrift ingediend. Tijdens de behandeling van dat klaagschrift ter zitting, heeft de officier van justitie volgens de advocaat gezegd dat de spullen terug konden.

Standpunt minister van Veiligheid en Justitie en het OM

Naar aanleiding van het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft de minister van Veiligheid en Justitie het volgende laten weten. Verzoeker is onderwerp geweest van een tweetal opsporingsonderzoeken. Een opsporingsonderzoek liep bij de politie-eenheid Amsterdam en het andere opsporingsonderzoek werd gedaan door de politie-eenheid Den Haag. In samenwerking hebben de politie-eenheden besloten om verzoeker aan te houden voor de zaak die in Amsterdam liep. Verzoeker werd verdacht van oplichting voor een bepaald bedrag. Uit onderzoek bleek dat er van dat bedrag goederen waren aangeschaft die zich in de woning van verzoeker bevonden. Gezien de hoogte van het bedrag in deze zaak is er tevens conservatoir beslag gelegd op twee horloges. De inbeslagname heeft in overleg met de officier van justitie plaatsgevonden. Nadat de twee zelfstandige onderzoeken door beide politie-eenheden waren vermengd, heeft er kennelijk geen afstemming en coördinatie plaatsgevonden over de verdere (administratieve) afhandeling van de in beslag genomen goederen. Een Amsterdamse officier van justitie heeft uiteindelijk op verzoek van de Amsterdamse politie een beslissing genomen over de goederen die in beslag zijn genomen in de Haagse zaak. Dit heeft geleid tot de situatie dat het Haagse arrondissementsparket van oordeel was dat er in de afwikkeling van het beslag geen rol was weggelegd. Bij beide parketten ontbrak ook een dossier. Op 20 januari 2014 heeft DRZ de goederen verkocht. De rechtbank heeft de afdeling beslag van het parket Amsterdam op 27 januari 2014 in kennis gesteld van de beslissing tot teruggave. Op 7 februari 2014 heeft DRZ een verzoek van het OM ontvangen om het beslag af te wikkelen.

Vanwege de lange periode dat de goederen in Den Haag hebben gelegen, is na een jaar het besluit genomen om de goederen te vervreemden op grond van artikel 117 Sv. Op 5 juni 2013 heeft de officier van justitie een machtiging tot vervreemding verleend voor de in beslag genomen goederen. Volgens de officier van justitie stonden de kosten van de bewaring niet in redelijke verhouding tot hun waarde. Intern onderzoek heeft niet kunnen uitwijzen dat het OM de advocaat van verzoeker en/of verzoeker op enig punt heeft meegedeeld dat er geen bezwaar bestond tegen de teruggave van de goederen.

In de beschikking van de rechtbank van 19 december 2013, waarin teruggave wordt gelast, is vermeld dat het OM geen bezwaar heeft tegen teruggave. De minister heeft aangegeven dat niet bekend is of het OM bij DRZ heeft geïnformeerd naar de stand van zaken ten aanzien van de in beslag genomen goederen voordat deze mededeling aan de

rechtbank werd gedaan. Verder heeft de minister laten weten dat DRZ op de hoogte is gebracht van deze mededeling van het OM aan de rechtbank. Daarna is op 7 februari 2014 een aanvraag van teruggave gestuurd door het OM. Nu deze aanvraag op 7 februari 2014 is gedaan, was er in ieder geval op dat moment bekend dat de goederen moesten worden teruggegeven. Pas op 5 maart 2014 is een kopie van de beschikking van de rechtbank ontvangen door het OM. Gelet op de datum waarop er een aanvraag voor teruggave is verzonden door het OM en de datum waarop de beschikking van de rechtbank door het OM is ontvangen, was deze beschikking niet bekend ten tijde van de verkoop van de horloges. De minister stelt dat is gebleken dat het parket Den Haag, dat uiteindelijk als afhandelaar van het beslag heeft gefungeerd, in zijn geheel niet op de hoogte is geweest van de beschikking. De minister vindt het feit dat de horloges op 20 januari 2014 zijn verkocht, terwijl de rechtbank al een last tot teruggave had gegeven, niet onbehoorlijk. Pas op 27 januari 2014 heeft de rechtbank het OM in kennis gesteld van de beslissing tot teruggave. Vervolgens heeft het OM op 7 februari 2014 contact opgenomen met DRZ om de goederen aan verzoeker terug te geven, maar op dat moment waren de goederen al verkocht. Nu het OM niet eerder op de hoogte was van de beschikking van de rechtbank waarin teruggave werd gelast, is volgens de minister geen sprake van onbehoorlijk handelen door het OM. Nu de officier van justitie conform de wettelijke bevoegdheid heeft gehandeld, acht de minister de klacht van verzoeker ongegrond.

Beschikking rechtbank

In de beschikking van 19 december 2013 heeft de rechtbank het beklag gegrond verklaard en teruggave van de in beslag genomen voorwerpen aan verzoeker gelast. In deze beschikking is vermeld dat het OM op 16 oktober 2013 heeft verklaard zich niet te verzetten tegen teruggave van de in beslag genomen voorwerpen aan klager.

Informatie DRZ

Uit informatie van DRZ blijkt dat één horloge is verkocht op 18 november 2013 en het tweede horloge is verkocht op 20 januari 2014

Beoordeling

Uit het onderzoek van de Nationale ombudsman komt het volgende naar voren:

- 16 oktober 2013 verklaart het OM zich niet te verzetten tegen teruggave van de in beslag genomen voorwerpen;
- 18 november 2013 wordt een van de twee in beslag genomen horloges verkocht;
- 19 december 2013 beschikking van de rechtbank waarin het beklag gegrond wordt verklaard en teruggave wordt gelast;
- 20 januari 2014 wordt het tweede in beslag genomen horloge verkocht.

Het vereiste van betrouwbaarheid houdt in dat de overheid binnen het wettelijk kader en eerlijk en oprecht handelt, doet wat zij zegt en gevolg geeft aan rechterlijke uitspraken.

Op basis van het onderzoek van de Nationale ombudsman ontstaat in dit geval het beeld van een onzorgvuldige administratie (bijvoorbeeld het ontbreken van een dossier bij het OM) en onvoldoende samenwerking tussen instanties (bijvoorbeeld het Amsterdamse en het Haagse arrondissementsparket). Of door het OM mondeling aan verzoekers advocaat is meegedeeld dat geen bezwaar tegen teruggave bestond, kan de Nationale ombudsman niet met zekerheid vaststellen. Wel staat vast dat het OM op 16 oktober 2013 heeft verklaard zich niet te verzetten tegen teruggave van de in beslag genomen voorwerpen aan verzoeker. Dit is immers vermeld in de beschikking van de rechtbank naar aanleiding van verzoekers klaagschrift (beschikking van 19 december 2013). De horloges zijn verkocht op 18 november 2013 en 20 januari 2014. De verkoop van de horloges heeft dan ook plaatsgevonden nadat het OM had meegedeeld zich niet tegen teruggave te verzetten. Nu het OM deze mededeling had gedaan, had het OM – vanuit het behoorlijkheidsperspectief - moeten voorkomen dat de horloges zouden worden verkocht voordat de rechtbank een beslissing had genomen op het klaagschrift. Gelet op de mededeling dat het OM zich niet verzette tegen teruggave, was het immers aannemelijk dat de rechtbank het klaagschrift gegrond zou verklaren en teruggave van de voorwerpen zou gelasten. Door eerst mee te delen dat het zich niet tegen teruggave verzet en vervolgens niet te voorkomen dat de horloges zouden worden verkocht, heeft het OM het vereiste van betrouwbaarheid geschonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Hoewel de Nationale ombudsman tot de conclusie komt dat de onderzochte gedraging van het OM niet behoorlijk is, ziet hij geen aanleiding voor het doen van een aanbeveling. Zoals de Nationale ombudsman verzoeker reeds bij de start van het onderzoek heeft laten weten, acht hij de bedragen die aan verzoeker zijn uitbetaald namelijk niet evident onredelijk.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van Openbaar Ministerie is gegrond wegens schending van het vereiste van betrouwbaarheid.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

ACHTERGROND

Wetboek van Strafvordering (tekst zoals die gold ten tijde van beslaglegging)

Artikel 94

1. Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel, als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht, aan te tonen.
2. Voorts zijn vatbaar voor inbeslagneming alle voorwerpen welke verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen.
3. Van de inbeslagneming van een voorwerp wordt, ook in geval de bevoegdheid tot inbeslagneming toekomt aan de rechter-commissaris of de officier van justitie, door de opsporingsambtenaar een kennisgeving van inbeslagneming opgemaakt. Zoveel mogelijk wordt aan degene bij wie een voorwerp is inbeslaggenomen, een bewijs van ontvangst afgegeven. De opsporingsambtenaar stelt de kennisgeving zo spoedig mogelijk in handen van de hulpofficier van justitie teneinde te doen beoordelen of het beslag moet worden gehandhaafd.

Artikel 94a

1. In geval van verdenking van een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, kunnen voorwerpen inbeslaggenomen worden tot bewaring van het recht tot verhaal voor een ter zake van dat misdrijf op te leggen geldboete.
2. In geval van verdenking van of veroordeling wegens een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, kunnen voorwerpen in beslag genomen worden tot bewaring van het recht tot verhaal voor een naar aanleiding van dat misdrijf op te leggen verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.
3. Voorwerpen die toebehoren aan een ander dan degene aan wie, in het in het eerste lid bedoelde geval, de geldboete kan worden opgelegd of degene aan wie, in het in het tweede lid bedoelde geval, het wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden ontnomen, kunnen in beslag worden genomen indien voldoende aanwijzingen bestaan dat deze voorwerpen geheel of ten dele aan die ander zijn gaan toebehoren met het kennelijke doel de uitwinning van voorwerpen te bemoeilijken of te verhinderen, en die ander dit wist of redelijkerwijze kon vermoeden.
4. In het geval, bedoeld in het derde lid, kunnen tevens andere aan de betrokken persoon toebehorende voorwerpen in beslag worden genomen, tot ten hoogste de waarde van de in het derde lid bedoelde voorwerpen.
5. Onder voorwerpen worden verstaan alle zaken en alle vermogensrechten.

Artikel 117

1. De inbeslaggenomen voorwerpen worden niet vervreemd, vernietigd, prijsgegeven of tot een ander doel dan het onderzoek bestemd, tenzij na verkregen machtiging.
2. De in het eerste lid bedoelde machtiging kan door het Openbaar Ministerie worden verleend ten aanzien van voorwerpen
 - a. die niet geschikt zijn voor opslag;
 - b. waarvan de kosten van de bewaring niet in een redelijke verhouding staan tot hun waarde;
 - c. die vervangbaar zijn en waarvan de tegenwaarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald.

Ten aanzien van inbeslaggenomen voorwerpen die van zodanige aard zijn dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of het algemeen belang, wordt slechts machtiging tot vernietiging verleend.
3. De in het eerste lid bedoelde machtiging is gericht tot de bewaarder of aan de ambtenaar die de voorwerpen in afwachting van hun vervoer naar de bewaarder onder zich heeft. Degene aan wie de machtiging is gericht, draagt zorg voor de bepaling van de waarde die het voorwerp op dat moment bij verkoop redelijkerwijs zou hebben opgebracht.
4. Indien inbeslaggenomen voorwerpen op grond van de machtiging van het Openbaar Ministerie tegen baat worden vervreemd, blijft het beslag, onverminderd het bepaalde in artikel 116, rusten op de verkregen opbrengst.
5. Indien het Openbaar Ministerie op het schriftelijk verzoek van de bewaarder hem de machtiging te verlenen als bedoeld in het eerste lid, niet binnen zes weken een beslissing heeft genomen, is de bewaarder bevoegd te handelen overeenkomstig het eerste lid.

Artikel 552a

1. De belanghebbenden kunnen zich schriftelijk beklagen over inbeslagneming, over het gebruik van in beslag genomen voorwerpen, over het uitblijven van een last tot teruggave, over de vordering van gegevens, over de vordering medewerking te verlenen aan het ontsleutelen van gegevens, over de kennisneming of het gebruik van gegevens, vastgelegd tijdens een doorzoeking of op vordering verstrekt, over de kennisneming of het gebruik van gegevens, opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een geautomatiseerd werk en vastgelegd bij een onderzoek in zodanig werk, over de kennisneming of het gebruik van gegevens als bedoeld in de artikelen 100, 101 en 114, over de vordering gegevens te bewaren en beschikbaar te houden, alsmede over de ontoegankelijkmaking van gegevens, aangetroffen in een geautomatiseerd werk, bedoeld in artikel 125o, de opheffing van de desbetreffende maatregelen of het uitblijven van een last tot zodanige opheffing.
2. De belanghebbenden kunnen schriftelijk verzoeken om vernietiging van gegevens, vastgelegd tijdens een doorzoeking of op vordering verstrekt.

3. Het klaagschrift of het verzoek wordt zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming van de voorwerpen of de kennisneming of ontoegankelijkmaking van de gegevens ingediend ter griffie van het gerecht in feitelijke aanleg, waarvoor de zaak wordt vervolgd of het laatst werd vervolgd. Het klaagschrift of het verzoek is niet ontvankelijk indien het is ingediend op een tijdstip waarop drie maanden zijn verstreken sedert de vervolgte zaak tot een einde is gekomen.
4. Indien een vervolging niet of nog niet is ingesteld wordt het klaagschrift of het verzoek zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen twee jaren na de inbeslagneming, kennisneming of ontoegankelijkmaking ingediend ter griffie van de rechtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de inbeslagneming, kennisneming of ontoegankelijkmaking is geschied. De rechtbank is bevoegd tot afdoening tenzij de vervolging mocht zijn aangevangen voordat met de behandeling van het klaagschrift of het verzoek een aanvang kon worden gemaakt. In dat geval zendt de griffier het klaagschrift of het verzoek ter afdoening aan het gerecht, bedoeld in het vorige lid.
5. De griffier van het gerecht dat tot afdoening bevoegd is, zendt aan degene bij wie het voorwerp is in beslag genomen, indien hij noch de klager is, noch afstand van het voorwerp heeft gedaan, en zijn adres bekend is, onverwijld een afschrift van het klaagschrift en deelt hem mee dat hij zijnerzijds een klaagschrift kan indienen. Op last van de voorzitter van het gerecht stelt de griffier tevens andere belanghebbenden van het klaagschrift in kennis, hun de gelegenheid biedende hetzij zelf binnen een in de kennisgeving te vermelden termijn een klaagschrift in te dienen, betrekking hebbend op hetzelfde voorwerp of dezelfde gegevens, hetzij tijdens de behandeling van het klaagschrift te worden gehoord. In het laatste geval geldt de kennisgeving als oproeping.
6. De behandeling van het klaagschrift of het verzoek door de raadkamer vindt plaats in het openbaar.
7. Acht het gerecht het beklag of het verzoek gegrond, dan geeft het de daarmede overeenkomende last.